

Milliyet. SANAT DERGİSİ

On beş günde bir yayımlanır
1 Kasım 1985
Yeni Dizi 131 / Sıra 481 / 200 Lira
Sahibi:
Milliyet Gazetecilik A.Ş. adına
AYDIN DOĞAN
Genel Yayın Danışmanı:
AKAL ATILLA
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
ZEYNEP ORAL
Grafik Düzen:
MUSTAFA EREN
Kapak:
BÜLENT ERKMEN

- 2**
NİÇİN OKUMUYORUZ?
●Yayınevlerinin İstanbul ve Ankara çıkartması!
●Niye okuyalım ki! Cevdet Kudret
●Kitap öldü mü? Uğur Kökden
●Bizim çocuklar niye okumaz? İber Ortaylı

7
FRANKFURT KİTAP FUARI
Gülten Dayıoğlu

8
PARİS KİTAP SERGİSİ
Bilgisayar tartışması

10
OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE
YAZAR-YÖNETİM ÇATIŞMASI
Atilla Özkırımlı

12
NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ
Claude Simon

15
CEMAL REŞİT REY
Faruk Yener

18
METİN ELOĞLU
Ahmet Oktay

20
"ASİYE" NASIL KURTULDU?
Zeynep Oral

22
SİNEMA DÜNYASININ 2 KAYBI
Orson Welles / Yavuzer Çetinkaya
Yul Brynner / Sungu Çapan

25
PERDELER AÇILIYOR
Almanya / Zehra İpşiroğlu
İtalya

30
BERLİN FESTİVAL HAFTALARI
Tayfun Erdem

32
YENİ EĞİLİMLER SERGİSİ
Özer Kabaş

35
333. GÜN
Cemal Süreya

kaplı siyah puntolu kitaplarıyla aydınlanmaya başlamış olsun, çağdaş düşünce ve sanatın en son aşamalarından şu veya bu biçimde kopmayı içine bir türlü sindirememektedir. Ekonomik ve endüstriyel altyapısı gelişmekte olan ülkelerde gelişmişlere oranla en kolay gelişen hastalık 1) İzolasyonizm (kendini tecrit etme diyelim), sonra 2) Xenophobia (yani yabancı düşmanlığı)'dır. Bazı durumlarda bu yakın xenophobia tam bir dönüşüm yaparak ve bir sublimasyon taklidi atarak total bir 'yerel değerler düşmanlığı' olarak da ortaya çıkabilir. Beterin beteri de vardır.

Bu çağdaşlaşmadan ne olursa olsun kopmama düşüncesi genç Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş mayasında vardır. Bu düşüncüyü yaşatmaya çalışan kurum ve kuruluşların çağdaş Batılı ülkelerle bilim, sanat, öncülük, yeni eğilimler gibi konularda yarışması, henüz olası değildir. Ama, gerçek konu ille de yarışmak ve yetişmek midir, yoksa çağdaşlığa giden yolları açık tutmak mıdır? Bence şimdilik ikincisidir. Yoksa fizik dalmada Nobel alamadık diye fizik ders ve araştırmalarını ders programlarından kaldırmak gerekir. Özetle, bu tür etkinlikler nesli şimdilik tükenmekte olan Cumhuriyet aydınlarının salt-



Gülsün Karamustafa, "Uçuş Halisi"



İsmet Doğan, "Adsız"

gelenekçiler tarafından küçümse-
nen olumlu çabalarından biridir.

Konuyu plastik sanatlara odaklaştırsak 1900'ü yıllardan 1945'e kadar sanat akımlarına bir göz atarsak ve kısaca sıralarsak, Fovizm, Ekspresyonizm,

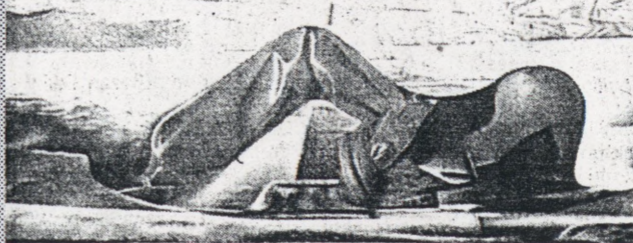
Kübizm, Dürizm (Orfizm ve Vortisizm gibi daha önemsizleri) Futürizm, Dada ve Sürealizm, Suprematizm, De Stijl, Konstruktivizm, gibi —iki elin parmaklarından biraz fazla olduğunu görürüz. Oysa, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yeni akımların yığılması daha da hızlanıyor ve nerdeyse— akım-bölü-sene dersek her üç seneye bir akım düşüyor. Eksikleriyle beraber Hareketli-soyut, Geometrik-soyut, Color-field soyut, Minimal Art, Op-Art, pop-Art Hiper-Realizm, Post- Modernizm ve Kavramsal-sanat (bütün alt dallarıyla beraber, Body-Art, Earthworks vb.leri) Yeni Ekspresyonizm, Graffiti, siberatik sanat, Eleştirel-Gerçekçilik, Yeni Figürasyon ve bazı başkaları. Sanat eleştirisinde bilimsel ve dilbilimsel yeni yaklaşımlar ve Türkiye'de aniden patlayan içeriği insafsızca fakir, biçimsel yönden insafsızca yeni bir reklam grafiği, yeni elektronik ev canavarları video (video art), atariler, computer ve onun getirdiği yeni renk ve grafik olanakları.

Bu kültürel-teknolojik patlamanın ivmesi dehşet verici olduğu gibi buna karşı direnmek boşunadır. Bu olayın baskısının, bu teknolojik kültür devriminin ülkemizde en çok algılandığı dönem 1960'ların sonu ve 70'lerin başıdır. Böylesi bir gelişmeye birkaç resim-heykel eğitim atölyesinin sınırlı olanakları artık yanıt veremez ve vermek zorunda da değildir. Ama bu hızlı teknolojik-sanatsal gelişmenin ülkemizde sağlam dayanaklar bulmasına sanatçı-aydınlar ister-

lense yardımcı olabilirler. Nitekim, öyle oldu ve birtakım aydın sanatçılar bu sanat olaylarının yansımaları olarak bu sergiyi son 10 yıl içinde başlattılar.

Bu, son beş sergiye ciddi eleştirel bir gözle bakarsak en akşayan taraflardan birinin, gerektiği yerde, 'teknolojik' yetkinlik açısından fakirlik olduğunu görürüz. Yakın geçmişimize dikkatle bakarsak, Konstruktivizm ve De Stijl gibi duygusalıktan ve organik tavır ve davranışlardan uzak teknolojik yönü güçlü akımlar bize gerektiği biçimde yansımamıştır. Alt-yapısal nedenlerin ana faktör olduğunu zaten biliyoruz. Bunlar gibi, kinetik sanat gibi daha soğuk fakat teknik tasarımı olarak yetkin işlerin yandaşlarını bu sergilerde gerektiği gibi görememiz ülkemizdeki bazı kolaycılık alışkanlıklarının bir başka biçimi olarak yorumlanabilir.

Bu gerçekten hareketle, teknolojik yetkinliğin bizim plastik sanatlarımızda yerini bir türlü tam bulamaması onun karşıtı ve ona tepki olarak oluşabilecek duygusal barbarlığa da (akım isimleri vermiyorum), gerektiği ölçekte patlatamamıştır. Yeni Eğilimler Sergisi bu karşıtlıkları felsefi ve teknolojik olarak toplulumumuzda yeteri kadar yaşayamamanın ucuzluğunu bir oranda, ne yazık ki sırtında hâlâ taşımaktadır. Bir dahaki sergiye Jean J. Rousseau ve Valtaire'i kaldırıp yerlerinden "body-art" olarak sıkı bir tartışmaya sokmak bu açıdan yararlı ve heyecan verici olabilir.



Zekai Ormancı, "An-Görüntü" (Başarı Ödülü)